

**Onderzoeksagenda
2017-2020
Van Maerlantlyceum**

1. Visie op onderzoek in de school

Het Van Maerlantlyceum (VML) bereidt zijn leerlingen voor op samenleven door het bieden van een actueel kennisniveau, door persoonsvorming en door het ontwikkelen van onderzoekend vermogen om de kennis kritisch en creatief te kunnen toepassen. Het VML is ervan overtuigd dat leerlingen door onderwijs dat inzet op kennisverwerving, op leren onderzoeken, leren denken en talentontwikkeling in staat zijn een samenleving te vormen die zich kenmerkt door 'goed menszijn', 'goed handelen' en 'goed leven'. Het is om die reden dat onderzoek in het onderwijs een belangrijke plaats inneemt. Onderzoek, onderzoekend vermogen en onderzoeksvaardigheden vormen de kern van het onderwijs op het Van Maerlant, dat opleiden voor de samenleving van nu en morgen hoog in het vaandel heeft staan.

Het VML is een Academische Opleidingsschool (AOS) die onderzoek door studenten van de lerarenopleidingen faciliteert en zich inzet voor de verbreding en verdieping van vakdidactische en onderwijspedagogische kennis binnen de onderwijspraktijk van de student en de school.

Het VML definieert onderzoek in de brede zin. Dit omvat dus niet alleen onderzoeksmatige vaardigheden en kennis, maar ook creatief, ontwerpend en onderzoekend leren. De elementen kennis, houding en vaardigheden vinden alle hun plek in het onderwijs bij het VML. Kern van de onderzoeksagenda is om de hogere-orde-vaardigheden een plek te geven in het onderwijs: het verwerken van opgedane kennis door het formuleren van vragen, reflectie, debat, duiding en analyse.

Het VML wil dit realiseren in drie stappen die elkaar aanvullen: opleiden, ontwikkelen en onderzoeken. Deze drie stappen worden toegepast bij alle betrokkenen binnen de school. Dat vraagt van de gemeenschap ook een constructief-kritische houding ten opzichte van elkaar. Het VML wil een professionele leergemeenschap zijn voor leerlingen, docenten en studenten.

2. Doel

Het doel van opleiden, ontwikkelen en onderzoeken is het vergroten van het onderzoekend vermogen van leerlingen als onderdeel van hun opleiding op het VML. Het onderzoekend vermogen is bij het VML gericht op:

- het ontwikkelen van een kritisch-constructieve houding (incl. ethische vraagstukken);
- het vermogen kennis toe te passen in diverse contexten;
- het kunnen formuleren van een onderzoeksvraag en het kunnen uitvoeren van onderzoek (bijv. profielwerkstuk);

- het vermogen nieuwe kennis op te doen door de empirische cyclus toe te passen op een relevant vraagstuk;
- het ontwikkelen van vaardigheden op het gebied van creatief denken en design, ontwerpend en onderzoekend leren;
- het presenteren van wetenschappelijk onderzoek, zowel schriftelijk als mondeling.

3. Doelgroepen

De onderzoeksagenda van het VML is toegesneden op drie doelgroepen met het oog op realisering van bovengesteld doel.

1. Leerlingen

- opleiden:** via een leerlijn onderzoeksvaardigheden worden leerlingen opgeleid tot onderzoekende leerlingen. Om dit resultaat te bereiken biedt het onderwijs aan het Van Maerlantlyceum op zowel havo als vwo-niveau:
 - kennisvaardigheden
 - onderzoeksvaardigheden, debatvaardigheden en een constructief-kritische houding door het hele curriculum heen
 - onderzoeksmethoden en vormen van creatief ontwerpen en ontwerpend leren als TRIZ (creatief denken) voor alle vakken.
- ontwikkelen:** leerlingen ontwikkelen hun onderzoeksvaardigheden door middel van de aangeboden leerlijn. Elke leerling heeft daarbij de mogelijkheid om zich op zijn of haar eigen niveau de vaardigheden eigen te maken die hij of zij nodig heeft op het VML en daarbuiten (stages, vervolgopleiding, etc.).
- onderzoeken:** leerlingen doen onderzoek binnen de schoolvakken en in vakoverstijgende projecten. Het onderzoek is van oplopend niveau en aangepast aan het schooltype van de leerlingen.

2. Docenten

- opleiden:** docenten worden in brede zin opgeleid tot onderzoekende docenten. Zij bezitten dan onderzoekend vermogen, nemen een onderzoekende houding aan en geven hieraan uiting.
- ontwikkelen:** docenten ontwikkelen en professionaliseren zich op het gebied van didactische en pedagogische onderzoeksvaardigheden binnen hun eigen onderwijspraktijk.
- onderzoeken:** docenten gaan door middel van onderzoek de dialoog aan met collega's en andere onderzoekers, waarbij het onderzoeksproces

leidt tot gesprekken, reflectie en een concretisering van de visie op (het eigen) onderwijs.

3. Studenten

- a. **opleiden:** studenten van de AOS worden begeleid bij het doen van onderzoek binnen de school en opgeleid tot onderzoekende docenten die problemen die zij ervaren via onderzoek aanpakken.
- b. **ontwikkelen:** studenten van de AOS ontwikkelen onderzoeksvaardigheden door onderzoek naar relevante thema's binnen het vakdidactisch ontwerpen (VDO) en het onderwijs-pedagogisch handelen (OPH).
- c. **onderzoeken:** studenten van de AOS doen binnen de school onderzoek naar thema's die relevant zijn voor VDO en OPH en passen binnen de onderzoeksthema's die door het VML zijn opgesteld.

4. Schoolorganisatie

De schoolorganisatie heeft een tweeledige functie ten aanzien van de realisering van de onderzoeksagenda:

- De organisatie ondersteunt, faciliteert en motiveert de realisering van bovengenoemde doelstellingen.
- De organisatie is zelf een lerende organisatie. De school is in ontwikkeling en heeft daarmee zijn eigen primaire proces (het onderwijs) als onderzoeksobject.

Om dit resultaat te realiseren biedt het Van Maerlantlyceum een onderzoeksinfrastructuur die zich kenmerkt als professionele leergemeenschap met de volgende onderdelen:

1. Een werkwijze (triades, onderzoeksgroep) waarin kennisdeling, ontwikkeling en agendering met betrekking tot het VML en onderzoek centraal staan.
2. Een onderzoeksagenda waarin jaarlijks thematisch wordt vastgelegd welke onderzoeksvraagstukken het Van Maerlantlyceum heeft ten aanzien van de eigen onderwijsvraagstukken. Deze onderzoeksagenda is leidend voor docent-onderzoekers en stagiaires en leerlingen bij het VML.
3. Een platform, fysiek en digitaal, voor de presentatie van onderzoek en een podium voor discussie en debat.
4. Een platform door samenwerking en een netwerk buiten school, bijvoorbeeld met hogescholen en universiteiten.

5. Werkplan 2017

Ten behoeve van de onderzoeksagenda 2017 worden de volgende acties in gang gezet:

- a. Inrichting docentontwikkelteam met als opdracht de leerlijn onderzoeksvaardigheden voor leerlingen vanaf jaar 1 te ontwikkelen. Daarbij richten zij zich op de eindtermen en de didactische en pedagogische uitwerking. Het resultaat is een leerlijn die per sectie voor specifieke vakgebieden kan worden uitgewerkt en een vakoverstijgende component heeft, zodat de leerlingen in samenhang onderzoeksvaardigheden ontwikkelen. Het docentontwikkelteam doet tevens een voorstel voor de professionaliseringswijzen van docenten om leerlingen zo optimaal mogelijk te begeleiden bij het verwerven van onderzoeksvaardigheden. De leerlijn houdt rekening met diverse typen onderzoek in het alpha-, beta- en gammacluster.

- b. Het ontwikkelen van een professionele leergemeenschap door:
 - Het verder ontwikkelen van de triades als methodiek voor een lerende organisatie, met elementen van hogere-orde vaardigheden (feedback, reflectie en intervisie).
 - Het opstellen van een thematische onderzoeksagenda die aansluit bij de onderwijsontwikkeling van het Van Maerlantlyceum. Deze agenda wordt opgesteld aan de hand van de uitkomsten van de ontwikkelkaarten en op basis van een inventarisatie van het bestaande onderzoek aan het Van Maerlantlyceum. Deze taak wordt uitgevoerd door de huidige onderzoekscoördinator.
 - Inrichting van een fysieke en digitale onderzoeksinfrastructuur waarin huidig onderzoek wordt gepresenteerd en waarin relevante literatuur te vinden is. Tevens wordt voorzien in een digitaal of fysiek platform van debat en discussie. Ook hiervoor wordt een voorstel gedaan door de huidige onderzoekscoördinator.